

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYÜLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

Ügyszám: JNO-186/2009

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYÜLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

Tárgy: T/10554. számú törvényjavaslat a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről

I. Előzmények

2009. június 10-én a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa (a továbbiakban: Biztos) levélben fordult Bajnai Gordon Miniszterelnökhöz annak érdekében, hogy a költségvetési tervezés során a Kormány ne csak a költségvetési egyensúly, hanem a környezeti fenntarthatóság szempontjait is vegye hangsúlyosan figyelembe. A kérdés megvitatására a Biztos a magyarországi Brit Nagykövetséggel együttműködve konferenciát szervezett, melyen a téma legnevesebb magyar és külföldi szakértői mutatták be a zöld államháztartási reform fő cselekvési területeit.

Levelében a Biztos felhívta a figyelmet arra, hogy egyre szélesebb körben nyer teret azon meggyőződés, mely szerint a jelen válságból a kiutat a gazdaság, szűkebb körben pedig az állami költségvetés környezetvédelmi szempontú átrendezése jelenti. Nemzetközi kutatásokra hivatkozva kifejtette, hogy a jólét és a biztonság közép és hosszabb távon csak úgy biztosítható, ha a mostani intézkedések egyszerre három párhuzamosan fellépő, egymást erősítő válságot képesek kezelni: a rövid távú pénzügyi, a középtávú energia-, és a közép és hosszú távú éghajlati és erőforrásválságot.

A Biztos felkérte a Miniszterelnököt arra, hogy a Kormány – a jövő nemzedékek iránti felelősségtől vezérelve – a költségvetési tervezés kezdetén kötelezze el magát a zöld államháztartási reform fokozatos megvalósítása mellett, mert ez nemcsak a gazdasági döntéshozók, hanem az egész társadalom számára fontos, jelzésértékű kezdeményezés lenne.

Mivel a Biztos felvetéseire a Miniszterelnök részéről nem érkezett válasz, valamint javaslatai a költségvetési tervezés folyamatában nem jelentek meg, az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) 27/B. § (1) és (3) bekezdése e) pontja alapján a Biztos az alábbi állásfoglalást adja a T/10554. számú, a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslat kapcsán.

II. A hatáskör megalapozása

Az Obtv. 27/B. § (1) bekezdése szerint a Biztos figyelemmel kíséri, értékeli és ellenőrzi azon jogszabályi rendelkezések érvényesülését, amelyek biztosítják a környezet és a természet állapotának fenntarthatóságát és javítását. A (3) bekezdés e) pontja szerint továbbá a Biztos véleményezi a feladatkörével összefüggő jogszabályok tervezeteit.

Az állami költségvetés alapvetően meghatározza a környezet állapotát befolyásoló állami és gazdasági tevékenységek megvalósításának kereteit. A természetüknél fogva alapvetően reaktív környezetvédelmi jogszabályok nem képesek érdemben befolyásolni a környezet állapotát károsan érintő társadalmi, gazdasági jelenségeket, amennyiben a költségvetés által meghatározott állami fiskális rendszer ezeket nem támogatja. Ennek megfelelően a Biztos kiemelt feladatának tekinti a mindenkori állami költségvetési törvényjavaslatnak a fenntarthatóság szempontjai tükrében történő értékelését.

III. Az államháztartás környezetvédelmi reformjával kapcsolatos fő elvárások

A Biztos a 2009 júniusi levelében az irányadó környezetgazdasági szakirodalom, valamint a konferencián részt vevő vezető szakértők helyzetelemzése alapján a környezetvédelmi célú államháztartási reformmal kapcsolatos általános javaslatait az alábbiak szerint foglalta össze:

- csökkenteni kell, majd meg kell szüntetni a jelentős környezetszennyezést eredményező gazdasági tevékenységek költségvetési támogatását, illetve ezen tevékenységek környezeti terheit meg kell jeleníteni a tevékenységek adóterhelésében (pl. nagyobb arányban kell elvonni és növelni kell a szénhidrogének bányajáradékát, csökkenteni kell az autópárnak adott különféle támogatásokat stb.);
- meg kell teremteni a környezeti szempontból pozitív tevékenységek fiskális támogatását (pl. megújuló energiák termelése, barna mezős beruházások adókedvezményei);
- a fentiekkel összhangban hangsúlyosan differenciálni kell az egyes termékekre vonatkozó áfa és egyéb adók szintjét, alacsonyabb kulcsokkal ösztönözvén az alacsonyabb környezetterhelésű termékek használatát (pl. a gépjárműadó és a regisztrációs adó tükrözze a gépkocsi környezetvédelmi tulajdonságait);
- költségvetési társfinanszírozással támogatni kell a környezeti szempontból kedvező és fenntartható beruházásokat. Ez keresletélénkítő hatásával tovább növelné a foglalkoztatottságot, ami pedig hozzájárulna az aggregált kereslet növeléséhez (pl. az épületekkel kapcsolatos energiahatékonysági beruházások nemcsak az építőiparban okoznának fellendülést, hanem közvetlen hatásuk lenne egyes kiszolgáló ágazatok munkaerő-keresletére is);
- az állami támogatásokat a lehető legszigorúbb környezetvédelmi feltételekhez kell kötni. Elsősorban olyan tevékenységet szabad támogatni, amely magas hozzáadott értéket hoz létre, a fajlagos élőmunka-igényessége magas, továbbá a közvetlen és közvetett energiatartalma illetve -igénye minimális;
- ezzel egyidejűleg felül kell vizsgálni az államilag támogatott nagyberuházások körét. Ma rendkívül nagy összegű, nemzeti, illetve uniós társfinanszírozású támogatást élveznek olyan – pl. közlekedési – presztízsberuházások, melyek gazdasági ésszerűsége, társadalmi haszna olykor megkérdőjelezhető vagy nem igazolható;
- környezetvédelmi kritériumok beépítésével zöldíteni kell a közbeszerzéseket;
- kiemelten kell támogatni a környezetvédelmi kutatás-fejlesztést az ország hosszú távú versenyképességének biztosítása érdekében.

A Biztos néhány kiemelt terület kapcsán konkrét intézkedést is javasolt:

- át kell alakítani a személygépkocsikkal kapcsolatos elszámolások rendszerét. Jelenleg több százmilliárd forintra tehető annak a bevételkiesésnek a mértéke, amelyet az eredményez, hogy az autók magánhasználatát törvényellenesen céges használatként számolják el;
- a lakástámogatási rendszert át kell alakítani: új lakások építése helyett a felújítást kell támogatni. A felújítás munkaerő-igényesebb, mint az új építés, ugyanakkor fajlagosan kevesebb az energia-igénye;
- a termőföldek védelme érdekében jelentősen meg kell emelni a földvédelmi járulékot, hogy az új fejlesztések elsősorban ún. barna mezős beruházásként valósuljanak meg.

A Biztos felhívta a figyelmet arra is, hogy a zöld államháztartási reform természetesen csak akkor szolgálja a fenntarthatóságot, ha annak gazdasági ösztönző hatásai nem ellentétesek a társadalmi igazságosság követelményeivel. Így különösen, a költségvetési átrendezés nem szabad, hogy a társadalmi tőke fennmaradása, újratermelése szempontjából oly fontos szolgáltatások erózióját eredményezze, mint az egészségügy, a családtámogatás vagy az oktatás. A jóléti szolgáltatások elvonásával szemben a zöld államháztartási reform lehetőséget teremt arra, hogy a költségvetés egyensúlyát alternatív források biztosítsák. Hasonlóképpen, a költségvetési átrendezés nem eredményezheti a közszféra jelentős forráselvonását. A központi és helyi közigazgatás, valamint a háttér- és segédintézmények leépítése ugyanis általában az állam szabályozó és ellenőrző munkájának gyengülését vonja maga után, ami végső soron aláássa a zöld államháztartási reform megvalósításának feltételeit, és súlyos zavarokat idéz elő a társadalomban.

IV. A 2010-es költségvetési javaslat értékelése

A 2010. év állami költségvetésének tervezése során a Kormány a fenti javaslatok nagy részét figyelmen kívül hagyta. Bár néhány pozitív irányú módosítást kétségkívül tartalmaz a tervezet, azonban azok léptéke semmiképpen sem tekinthető elegendőnek. Így pl. üdvözlendő a munkára rakódó terhek szerény mértékű csökkentése, amely előfeltétele a munkaigényes környezetvédelmi beruházások gazdaságosságának, ennek mértéke azonban elégtelen. Hasonlóképpen mindössze csekély ösztönző, illetve bevételképző hatása van az energiaadó emelésének: a szektor környezetkárosító hatásaira és jövedelemképző potenciáljára tekintettel a 2,3 milliárd forintos többletbevétel elenyészőnek tűnik, érdemi ösztönzést az energiatakarékosság irányába nem valósít meg. A távfűtés kedvezményes kulcsba sorolása a környezetbarát energiahasználat versenyképesebbé válása miatt pozitívan értékelhető, de megfelelő energiahatékonysági intézkedések nélkül ez szintén nem kielégítő. Ugyanez mondható el az üzemanyagok jövedéki adójának emeléséről: a várhatóan 33,5 milliárd forint többletbevételt hozó lépés támogatandó, de szükség van egy átfogó közlekedéspolitikai váltásra, hogy környezetvédelmi szempontból hatékony legyen.

Sajnálatos módon többségben vannak azonban azok a változások, amelyek a környezeti, gazdasági és szociális fenntarthatóság ellen hatnak. Ezek közül – a teljesség igénye nélkül – az alábbiak emelendők ki:

1. Környezetvédelmi adók

Az ökoadóknak egyszerre kettős célt kell megvalósítaniuk: egyrésztől fiskális ösztönzőként támogatniuk kell a környezetterhelő tevékenységek csökkentését, másrésztől pedig állami bevételeket kell generálniuk környezetbarát beruházások támogatására. A 2010-re tervezett ökoadó-struktúra, illetve az adók mértéke nem vagy csak kevéssé szolgálják ezen célkitűzések

realizálását. Kifogásolható, hogy a már említett *energiaadó* tervezett bevétele csak kis mértékben, 2,3 milliárd forinttal növekszik. A nem kívánatos környezethasználat után fizetendő *környezetterhelési díjak* mértéke nem növekszik, ami 2009-hez képest reálértéken 0,4 milliárd forintos csökkenésnek felel meg.

2. Bányajáradék

Bár nominálisan növekszik a beszedni tervezett bányajáradék mértéke, a növekedés csak látszólagos: a 47 milliárd forintból 25 milliárd forint a lakossági gázár-kompenzáció jövő évtől tervezett megszüntetése miatt szerepel ezen alcím alatt. A bányajáradék számítási és fizetési feltételei nem változnak, tehát a területhez kapcsolódó környezetszennyező tevékenységek adóztatása nem növekszik. A gázár-kompenzációhoz kapcsolódóan meg kell említeni, hogy az energiafogyasztás ártámogatásának megszüntetése egyébként önmagában helyes lépés lehet, ha az eddig erre a célra fordított forrásokat átcsoportosítják energiatakarékosági támogatásokra, ennek viszont nem látható semmilyen jele.

3. A közösségi közlekedés forrásmegvonása

A 2010. évi költségvetés kiemelten sújtja a vasúti közlekedést: a Kormány javaslata szerint az állam 2009-hez képest 40 milliárd forinttal kevesebb támogatást ad. Az elvonások és a bejelentett vonalbezárások nélkülözik a szükséges előkészítést, megvalósításuk tovább növeli a közlekedés társadalmi és környezeti költségeit. A költségvetési javaslat nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy az elvonás a költségvetés kiadásait valójában nem csökkenti, hanem az általa okozott károk és járulékos költségek révén növelni fogja. A vonalbezárásokkal érintett térségek gazdasági-társadalmi problémái súlyosbodhatnak. A 2007-ben végrehajtott vonalbezárások nem hoztak érdemi megtakarítást, várhatóan ez jelen esetben is így lesz. Megtakarítást egy valódi vasúti reform jelenthetne: ütemes, a többi közösségi közlekedési szolgáltatóval egyeztetett menetrend bevezetése a MÁV Start Zrt.-nél, hatékony közlekedési szövetségek és tarifaközösségek kialakítása, a cég belső szerkezetének ésszerűsítése, a korrupció és a pazarlás felszámolása. A központi költségvetésben a közösségi közlekedésnek juttatott összegeket nem csökkenteni, hanem szinten tartani vagy növelni kell, hogy valódi megtakarításokat lehessen elérni a fenntarthatóság növelése mellett. A Biztos a vasúti közlekedés átalakításával kapcsolatos visszasságokat önálló állásfoglalásban értékeli.

4. Agrár- és vidékfejlesztési politika támogatásának csökkentése

A költségvetési javaslat szerint 2010-ben 47 milliárd forinttal csökken az agrár- és vidékpolitika saját forrásból történő támogatása. Bár az Európai Unió szabályai harminc százalékos nemzeti támogatást engedélyeznek, a magyar kiegészítő támogatás csak tíz százalékos lesz. Ez a magyar gazdálkodóknak uniós versenytársaikkal szemben jelentős versenyhátrányt okoz.

Jövőre megszűnik továbbá a falusi vendégfogadásból származó jövedelem adómentes része. A falusi turizmus fejlesztése a vidékfejlesztés része, különösen azokon a halmozottan hátrányos helyzetű területeken, ahol más munkalehetőség nincs. A vidéki vendéglátók többsége tökeszegény, ám önfoglalkoztató, nem kér munkanélküli segílyt. A Kormány álláspontja szerint a kedvezmények megszüntetése ad lehetőséget az adó- és járulékcsoökkentésre. Ez a tökeszegény, önfoglalkoztató kisvállalkozások ellehetetlenítéséhez vezethet, miközben a többek közt ezzel fedezett, a gazdaság egészére vonatkozó adócsökkentés az arra rá nem szoruló tökeeros nagyvállalatokat is érinti. Az adókedvezmény megszüntetése így közvetve a szociális kiadások növekedéséhez vezethet. Ezért nem csak társadalmi hatása negatív, de a várt költségvetési kiadáscsökkentő hatás helyett ennek ellenkezője következhet be.

5. A génbankok kritikus költségvetési helyzete

A 2010-es költségvetés tervezete az állami génmegőrzési feladatok támogatására 300 millió forintot irányoz elő. Ez a 2009-es költségvetésben biztosított 600 millió forint fele, de a valójában ebből az összegből a költségvetési zárolások után a génmegőrzésre fordított 380 millió forintos összegnél is kevesebb.

A mezőgazdaságban ma uralkodó iparszerű termelési gyakorlat miatt számos őshonos fajta kiszorult a mezőgazdaság napi gyakorlatából. A nemesítés alapanyagainak gazdag tárházát ma génbankokban őrzik. A génbanki hálózat az egyik alapja lehet a mai magyar mezőgazdaságot jellemző mennyiségorientált, kevésbé piacképes tömegtermelésről a versenyképes, minőségi agrártermelésre való áttérésnek. Őshonos tájfajtáink, hungarikumaink megőrzése nemzeti érdek. Elfeledett fajtáink gazdag tárházának termelésbe vonása lehet a kulcs az ország és helyi közösségei ételmisszer-önrendelkezéséhez; segíthet, hogy a éghajlatváltozás hatására bekövetkező, ma még nem ismert változásokhoz alkalmazkodni tudjunk. Magyarországon, hála az elmúlt évtizedek magas színvonalú génmegőrzési tevékenységének, az alapok megvannak. A génmegőrzés nemzetközi és hazai jogszabályokban rögzített módon állami feladat. A 2005 óta elégtelen költségvetési támogatás azonban súlyos károkat okozott a hazai génbanki hálózatnak.

A 2010-es költségvetés tervezetében szereplő 300 millió forint elegendő lehet hazánk legfontosabb génbankjának, a tápiószelei Agrobotanikai Központnak a működtetéséhez, ugyanakkor a növényi génmegőrzési hálózat további intézményeinek működtetéséhez ezen kívül még legalább 500 millió forint költségvetési forrást lenne szükséges biztosítani. Az ex situ állati génmegőrzés létesítményeinek megteremtéséhez minimum további 60 millió forintot lenne szükséges elkülöníteni a költségvetésben. A Biztos a hazai génbankok fenntartásának, üzemeltetésének helyzetét önálló állásfoglalásban elemzi.

6. A környezetvédelmi igazgatás támogatása

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2010-ben az ideinél 10 milliárd forinttal kevesebb (41,5 milliárd helyett 31,6 milliárd forint) költségvetési forrásra számíthat (2008-ban még 60 milliárd volt). A forrásmegvonás tovább gyengíti az állam szabályozó és ellenőrző szerepét. Mivel az elvonás fedezésére nem elegendő a dologi kiadások csökkentése, kevesebb juthat vízkár-elhárítási fejlesztésekre és állagmegóvásra, ivóvíz-minőség javító programra, hulladékkezelési és gazdálkodási feladatok támogatására, az illegális hulladék-elhelyezés felszámolására, valamint a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia és az Országos Környezeti Kármentesítési Program végrehajtására.

7. A kibocsátási egységek értékesítéséből befolyt bevételek felhasználása

A javaslat sajnálatos módon fenntartja a Biztos által a 2009-es költségvetés elfogadása során jelzett koherencia-zavart a Kiotói Jegyzőkönyv alapján értékesített kibocsátási jogokból származó bevételről való rendelkezés kapcsán. A javaslat 10. § (5) bekezdése értelmében a javaslat szerint az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény (a továbbiakban Üht.) által létrehozott kibocsátási egységek értékesítéséből származó bevételeknek csak a Kormány által meghatározott hányada használható fel üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével összefüggő feladatok finanszírozására. Ez kétszeresen is ellenkezik az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvénnyel (a továbbiakban: Éhtv.). A javaslat ugyanis nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy a kérdéses kibocsátási egységek egyidejűleg az Éhtv. 2. § 13. pontja szerint ún. kiotói egységnek is minősülnek. Az

Éhtv. 10. § (3) bekezdése azonban – a 2010-re vonatkozó költségvetési javaslattól eltérően – kiotói egységekből származó bevételről úgy rendelkezik, hogy azt teljes mértékben az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével összefüggő feladatok támogatására kell fordítani. Másodsorban, az Éhtv. 10. § (4) bekezdése szerint a bevételek felhasználásról a környezetvédelmi és vízügyi miniszter, nem pedig a Kormány rendelkezik.

V. A költségvetési törvény keretein kívüli, de a költségvetéstől nem független támogatási visszasságok

Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a költségvetési törvény mellett számos további jogszabály rendelkezik a környezet állapotát alapvetően befolyásoló állami támogatásokról. A 2010-es költségvetési javaslat értékelésekor nem lehet figyelmen kívül hagyni azokat a környezet fenntarthatóságát súlyosan veszélyeztető támogatási vagy ösztönző eszközöket, amelyek hatásukat a költségvetési törvénnyel együttesen fejtik ki. Ezek közül mindenféleképpen kiemelendők a rossz szerkezetű hazai energiatermelés és -felhasználás konzerválását elősegítő – alább ismertetett – állami támogatási eszközök, illetve a környezetvédelmi termékdíjak rendszere és mértéke.

1. Környezetvédelmi termékdíj

A Kormány által benyújtott törvénytervezet szerint a környezetvédelmi termékdíjak mértéke és struktúrája kedvezőtlen irányba mozdul el. A termékdíj-befizetések jelenlegi és tervezett felhasználása továbbra sincs összhangban annak eredeti célkitűzésével, azaz a környezetbarát beruházások támogatásával. Problematikus, hogy a tervezet csak csekély mértékben segíti elő az európai uniós hulladékgazdálkodási célkitűzések megvalósítását, így különösen a megelőzés és az újrahasználat premizálását. A tervezet sajnálatos módon érdemi visszalépést valósít meg az elmúlt évek néhány vívmányának megszüntetésével (pl. kereskedői kör fizetési kötelezettségének megszűnése, darab alapú termékdíj-fizetés felszámolása).

2. Zöld Beruházási Rendszer

Az ún. Zöld Beruházási Rendszert (a továbbiakban: ZBR) a Kormány azért hozta létre, hogy keretet adjon a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti kibocsátási jogok eladásából származó bevételek üvegházhatású gáz (a továbbiakban: ÜHG) kibocsátás-csökkentési célú felhasználásának. Bár az értékesítési szerződésekben Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy a bevételeket új, pótlólagos ÜHG kibocsátás-csökkentő beruházások finanszírozására fordítja, ezzel szemben a 2008. évben befolyt kvótaértékesítési bevételeket 2009 folyamán a Kormány nem kibocsátás-csökkentést segítő célokra, hanem maradványként a költségvetési egyensúly javítására használta. A bevételek felhasználásáról csak 2009 őszén született döntés, mely szerint annak teljes összege – két különböző támogatási csatornán keresztül –, panel épületek rekonstrukciójára fordítható 2009 után.

A ZBR bevételeinek felhasználásával kapcsolatos elsődleges visszasság, hogy annak bevételeit a Kormány komoly késedelemmel használja fel. Másodsorban, a Kormány által megválasztott cél – a panelprogram pótfelhasználása – nem felel meg a ZBR-re vonatkozó jogszabályi előírásoknak, amennyiben az nem tekinthető addicionális (pótlólagos) beruházásnak¹, hanem mindössze folyamatban lévő projektek átminősítésének. Végül, környezetvédelmi szempontból erősen kifogásolható a támogatási cél egyoldalúsága: a Kormány a társadalom és a gazdaság igen széles érintetti köréből egyetlen tevékenységet,

¹ Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény végrehajtásának egyes szabályairól szóló 323/2007. (XII. 11.) kormányrendelet 10. § (7) bekezdés d)-f) pontja

illetve kedvezményezett kört részesít támogatásban, amely kibocsátás-csökkentési szempontból nem hatékony. A Biztos a ZBR-rel kapcsolatos visszasságokat önálló állásfoglalásban értékeli.

3. Kötelező átvételi tarifa

A magyar energiaipar torz költségvetési támogatását valósítja meg a kötelező átvétel alá első áramtarifa (a továbbiakban: KÁT) jelenlegi rendszere. Bár a KÁT bevezetésének célja a megújuló alapú áramtermelés ösztönzése volt, mégis a teljes összeg több mint kétharmada a földgáztüzelésű kapcsolt hő- és áramtermelőkhöz kerül. A nagy kapcsolt erőművek bevonása a támogatásba súlyos következményekkel járt: a 2008-as 52 milliárd forintnyi teljes KÁT-támogatással szemben 2009-ben a kifizetett támogatás már az első félévben meghaladta a 70 milliárd forintot, és az év végére elérheti akár a 150 milliárd forintot is, és ennek döntő része nem a megújuló energiatermelésnek jut.

4. A szénipari szerkezetátalakítási támogatás („szénfillér”)

Hasonlóképpen problematikus a széntüzelésű erőművek működését támogató ún. szénfillér Kormány által tervezett fenntartása. Mivel a magyar áramrendszerben a gazdasági visszaesés miatt számottevő kapacitásfelesleg alakult ki, mind gazdasági, mind környezeti szempontból indokoltta vált a hatékonyságot nélkülöző erőművek – pl. a Vértesi Erőmű – bezárása, mert azok nagy összegű állami támogatásokat emésztenek fel és nagyban károsítják a környezetet. A Biztos a Vértesi Erőmű működésével kapcsolatos kormányhatározatot önálló állásfoglalásban értékeli.

* * *

A Biztos megítélése szerint sem a 2010. évi költségvetési törvény javaslata, sem pedig a környezeti szempontból károsnak minősülő tevékenységek meglévő fiskális szabályozása nem támogatja a jövő nemzedékek pozitív életlehetőségeit garantáló gazdasági modell megteremtését. A teljes pénzügyi szabályozó rendszer környezetvédelemi célú átalakításának elmulasztásával Magyarország kimarad azon fejlett és fejlődő országok sorából, amelyek a fenntarthatóság irányába mutató zöld beruházások támogatását már rövid távon is megtérülő, stratégiai kitérési területnek tekintik.

Az Obtv. 25. §-a szerint, ha az országgyűlési biztos álláspontja szerint az alapvető jogokkal kapcsolatos visszasság valamely jogszabály vagy az állami irányítás egyéb jogi eszköze fölösleges, nem egyértelmű rendelkezésére, illetve az adott kérdés jogi szabályozásának hiányára (hiányosságára) vezethető vissza, a visszasság jövőbeni elkerülése érdekében javasolhatja a jogalkotásra, illetve az állami irányítás egyéb jogi eszköze kiadására jogosult szervnél a jogszabály (állami irányítás egyéb jogi eszköze) módosítását, hatályon kívül helyezését vagy kiadását. A megkeresett szerv állásfoglalásáról, illetve esetleges intézkedéséről hatvan napon belül értesíti az országgyűlési biztost.

A Biztos 2009. június 10-i GY186/2009 számú levelében megkereste Bajnai Gordon miniszterelnököt, hogy a költségvetési tervezés során fokozottan vegye figyelembe a rövid, közép és hosszútávú fenntarthatóság szempontjait. A megkeresésre válasz nem érkezett.

Az Obtv. 26. § (1) bekezdése szerint, ha az országgyűlési biztos által megkeresett szerv az érdemi állásfoglalás kialakítását, és az annak megfelelő intézkedés megtételét elmulasztja, vagy az országgyűlési biztos az állásfoglalással, a megtett intézkedéssel nem ért egyet, az ügyet az éves beszámoló keretében az Országgyűlés elé terjeszti, és - a (2) bekezdésben

foglalt kivételekkel - kérheti, hogy az ügyet az Országgyűlés vizsgálja ki. Ha megállapítása szerint a visszásság kirívóan súlyos, illetve a természetes személyek nagyobb csoportját érinti, indítványozhatja, hogy az Országgyűlés az adott kérdés megtárgyalását már az éves beszámolót megelőzően tűzze napirendre. A napirendre tűzés kérdésében az Országgyűlés dönt.

A költségvetési törvény az ország gazdasági, környezetvédelmi és szociális fenntarthatóságát alapvetően befolyásolja.

Fentiekre tekintettel a Biztos indítványozza, hogy jelen állásfoglalása megtárgyalását az Országgyűlés az éves beszámolót megelőzően tűzze napirendre.

A Biztos felhívja továbbá a Kormány figyelmét arra, hogy mivel június 10-i levelében foglalt észrevételeire választ nem kapott, az Obtv. 26. § (1) bekezdésének megfelelően az észlelt visszásságot az éves jelentésében az Országgyűlés elé tárja.

Budapest, 2009. október 22.

dr. Fülöp Sándor
A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa